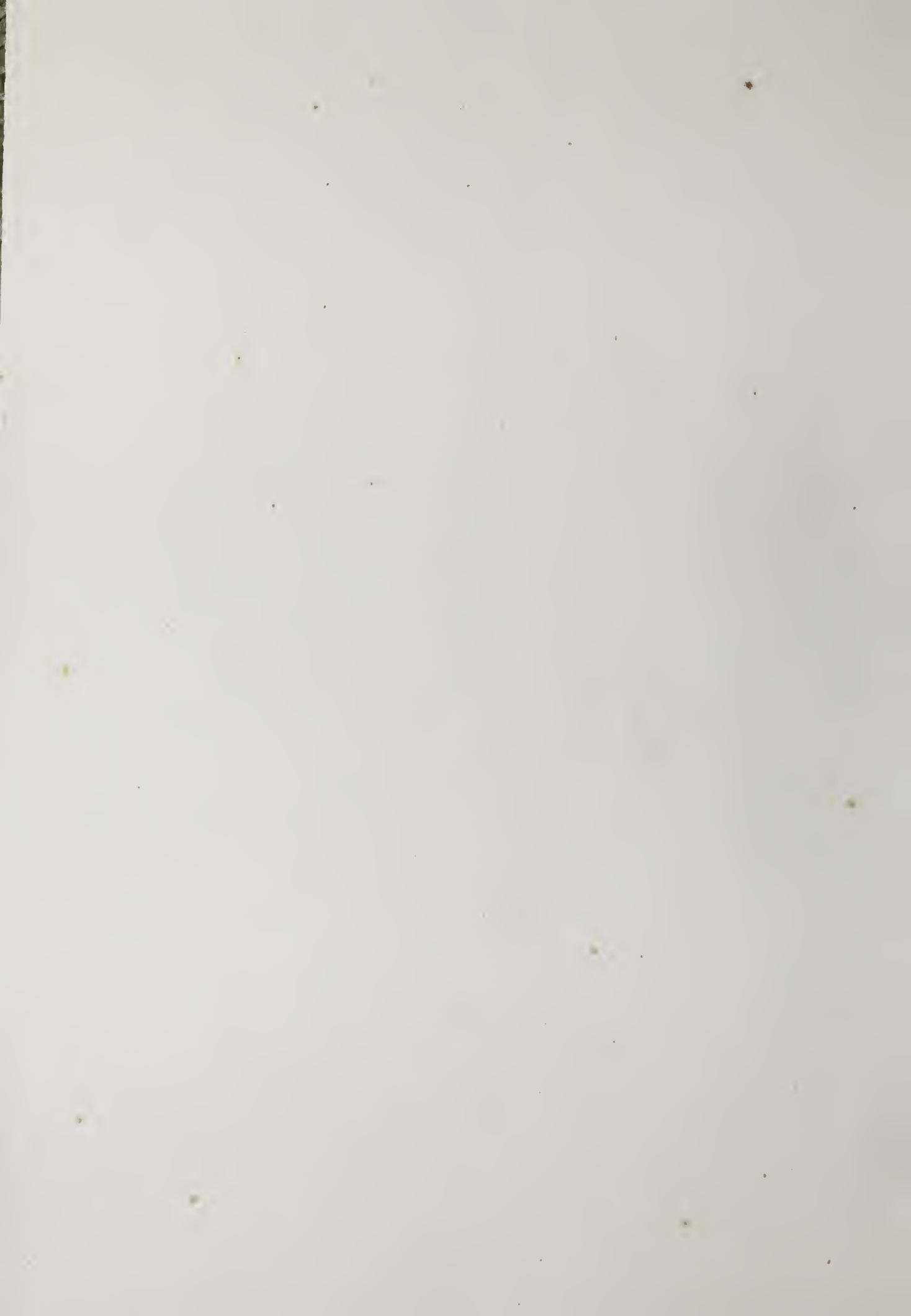

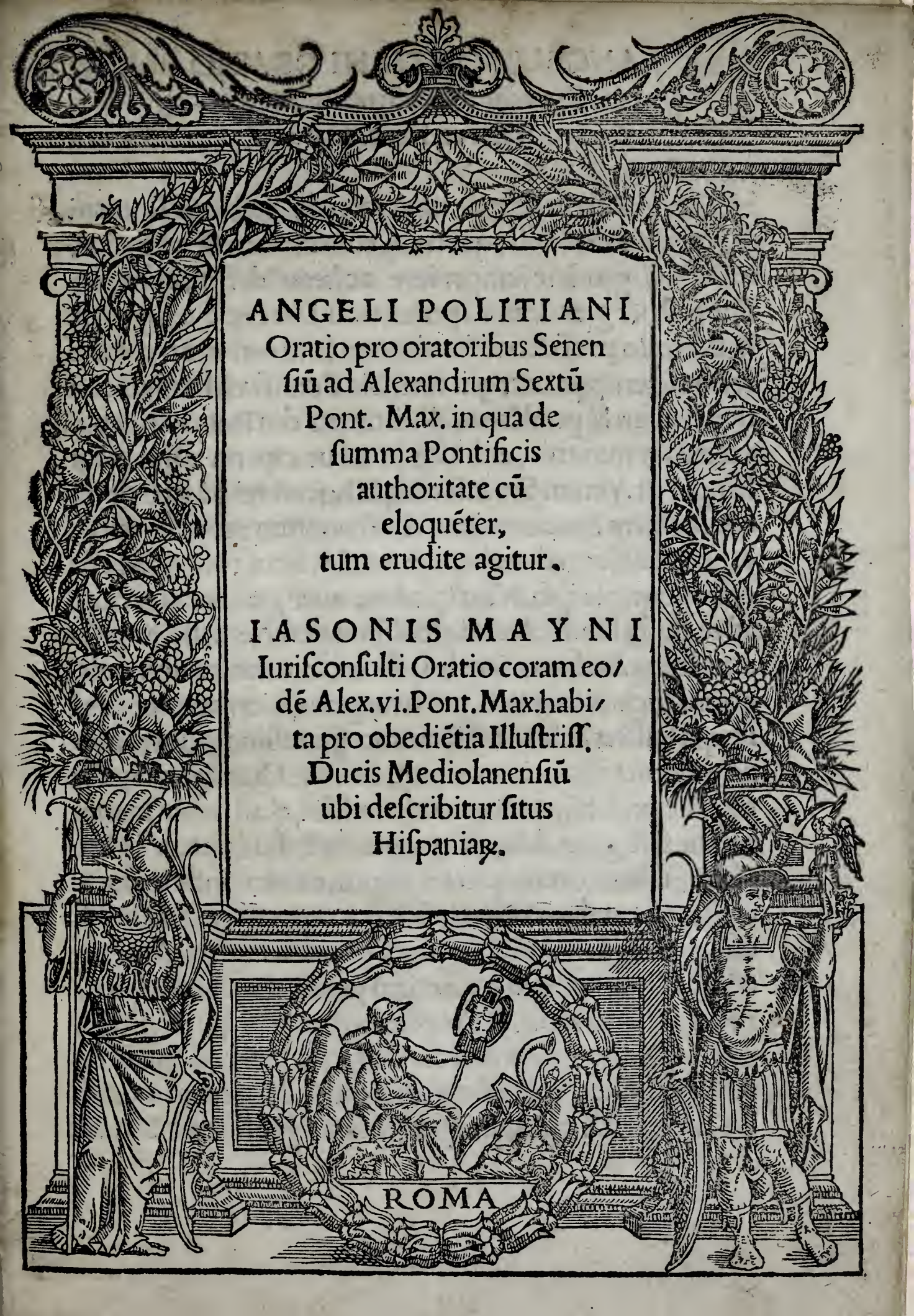

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

<https://archive.org/details/angelipolitiano00poli>

ANGELI POLITIANI
Oratio pro oratoribus Senen
siū ad Alexandrium Sextū
Pont. Max. in qua de
summa Pontificis
authoritate cū
eloquēter,
tum erudite agitur.

IASONIS MAYNI
Iurisconsulti Oratio coram eo/
dē Alex.vi.Pont.Max.habi/
ta pro obediētia Illustriss.
Ducis Mediolanensīū
ubi describitur situs
Hispaniarū.

ROMA

ANGELI POLITIANI ORATIO

Pro oratoribus Senensium ad

Alex. vi. Pont. Max.

T si christiana omnis res pub. electione Romani Pontificis, quęcunq; eum tãdem esse cõtigerit, gaudere semper iure, ac lætari debet, quoniam sine pastore grex domini periclitatur, tamẽ hoc tempus est B. P. in quo profecto redundantem lætitiã suã cohibere homines nequeunt, q; is tu nobis Pontifex Maximus contigisti, cuius & prudẽtiã, & uirtutem diu Romana res pu. ecclesiãq; maximis, arduisq; in rebus experta admirataq; semper est. Verum Senensi ciuitati hoc est rei pu. nostrę ad communem hanc omnium christianorum proprię quoq; & peculiãres accedunt lætitię causę. sic ut pene a sedibus commouere se ipsa, & sua quadã uoce gratulatum uenire ad te, tuisq; se aduoluere sanctissimis pedibus uelle, ac gestire uideatur. Sed quoniam hoc facere eam natura non sinit, nos ad te ciues suos. B. P. publicę gratulationis oratores misit, qui scilicet in hoc celeberrimo gratissimoq; nobis munere uicem totius ciuitatis impleremus. Gratulamur igitur tibi Alexander Sexte Romane Pontifex, q; ad rerum humanarum fastigium subuectus, immo ad diuinitatem ipsam plane sublatus, omnia præter deum minora, inferioraq; te uideas, sic ut reges etiam ipsi & principes adorare submissi uestigia tua, & puluerem pedum tuorum lingere nõ modo non dedignentur, sed loco etiam præclari muneris concupiscant. Gratulamur & christiano gregi, cui tu uidelicet is pastor diuina prouidentia datus es, ut illum facile tutum securũq; præstiturus, & a furum insidiis, & a luporum incurribus uideare. Gratulamur quoq; nobis ipsis hoc est Senensi

ciuitati priuatis quibusdam gratulãdi causis, quas proxime suo loco cõmodius attingemus. Post hoc autem obedientiam tibi humilem, ac deuotum obsequium uero christi in terris uicario, quanta maxime possumus ueneratione exhibemus, paratosq; semper fore pollicemur etiã uitam ip̃am, & sanguinẽ, ubi opus sit, pro incolumitate, & dignitate sanctitatis tuæ, Romanæq; ecclesiæ pfundere. Tum iidem & sentimus, & clare profitemur hoc obedientiæ officium nõ ad gratiam ullam, sed ex debito tibi esse offerendũ sic ut a quoquã mortaliũ sine summo scelere, sine grauissimo periculo prætermitti neq; possit, neq; debeat. Nam si reꝝ natura ordine quodam miro, & pulcherrima uarietate distincta est, sic ut a summo ad imũ per medios quosdam gradus, diuinitatis imago refulgeat, quanto hic ordo magis, atq; hæc uarietas nexa inter se, apta, & congruens in ecclesia ipsa conspicui, atq; eminere debet, quæ prorsus naturam transuolat, omniq; impetu, conatuq; suo tendit ad gratiam. An uero triumphans illa in coelis ecclesia, ordine miro fulgebit Angelorum, quorũ alii aliis præfecti subiecti ue sint. hæc uero militans ecclesia ad illius exemplar in terris instituta incondata erit, & carebit ordine. Et quo pacto igiẽr terribilis erit, ut castrorum acies ordinata? Aut quomodo omnino acies, nisi in ea ad unum quasi imperatorem diuersi quidam ordines aliis alii gradatim, uel parentes, uel imperantes redigantur? Siquidem unitatis ipsius, quæ maxime in ecclesia quæritur, congruentior causa est, unus quã multi, quo circa ille etiam rerum naturæ sagacissimus interpres Aristoteles ubi diutius optimam præstantissimãq; regẽdæ ac gubernandę uniuersitatis rationem quæsierat, sic Homericis tandẽ uerbis exclamauit, rex unicus est, rex autem, & princeps noster haud dubie Christus est, cuius in terris locum uertex apo-

stolorum Simon obtinuit, etiam Petrus ob id appellatus, quod super eum dominus quasi super petram ecclesiam suam fuerat ædificaturus. Huic & clauis coelestis, terreniq; regni, & potestatem Christus illam immensam tradidit, ut quod ligaret in terris, aut solueret, ligatum solutumq; etiam foret in coelo. Hic est cui coelum ascensus mandauit, ut oues pasceret suas, quo uerbo uicarium, successoremq; eum sibi & instituit, & consecrauit. Hic est etiam quem uenire ad se super mare ipsum relicta nauicula iussit, quia non nauem hoc est ecclesiam unam sicuti alii suam quisq;, sed mare, hoc est seculum ipsum susciperet gubernandum. Hic est etiam cui dixit uni ut se sequeretur. Hic idem unus linteum illud e coelo demissum uidit quadrupedibus omne genus serpentibus uolatilibusq; refertum, ac surgere, occidere, & manducare inde iussus est, unde etiam merito de illo mater decantat ecclesia, tu es pastor omnium, princeps apostolorum, tibi tradidit Deus omnia regna mundi, ut igitur haec omnia in pauca conferantur, & ordinem habere militans ecclesia debuit, & is ordo ad unum quasi caput fuerat referendus, & totius ecclesiae caput ac fundamentum Petrus est apostolus. Sed quando ecclesiam suam Christus ita instituit, ut non protinus euanesceret, sed ad consumationem seculi usq; perduraret, dubitandum non est, quin potestas illa tanta in ipsius quoq; Petri successione, quasiq; e posteritate descenderet. Oportuit. n. ut Paulus inquit, tam diu hanc durare potestatem, quam diu ecclesia ipsa ædificatione indigeret. ædificatione autem ad usq; finem seculi indiget, in quo electorum numerus complebitur. Iure igitur pro patribus tuis nati sunt tibi filii, canimus in ecclesia constitues eos principes super omnem terram. Neq; n. fas erat, ut ordo ille apostolicus a sapientissimo Iesu Christo institutus in sui statim primordio deficeret. Sed quæ rogo uerus petri succes-

for ? An alius quā Romanus pontifex ? Non. n. episcopi se-
des est in qua primo, sed in qua postremo sederit. Petrus au-
tem Hierosolymis, Antiochiaq; relictis, Romā iubēte do-
mino, Romā hoc est in locū pascuæ suæ properabat, ibi ad
extremū usq; uitæ spiritū pastoris functurus officio, Quod
si Petrus loco domini semper, si Romanus pontifex Petri
successor, & Christi Vicarius in terris est, profecto iure diui-
no caput omnes tibi sancte pater, & genua inclinamus, om-
nesq; tibi tanquam ipsi domino Iesu Christo obtempera-
mus, tantamq; tuam, B. P. esse potestatem fatemur, ut iudi-
cia quoq; tua firma immobiliq; pmaneat, quasi deus ipse
per te iudicet. Nec aut potestas ista conferri homini ab ho-
mine tanta potuit, sed ille solus contulit, qui Romanā eccle-
siā solus fundauit, & supra petrā fidei mox crescentis erexit,
quiq; beato Petro æternæ uitæ clauigero, terreni simul &
coelestis imperii iura cōmisit. Quapropter apostolicæ se-
dis iura priuilegiaq; sic alte radices, atq; ita in solidum ege-
rūt, ut trāfferri cōmoueriq; nō possint. trahere fortasse ten-
tabit quispiam, sed eas non uiribus ullis rumpere, nec duro
poterit conuellere ferro. Si autem in ueteri legē tantus pon-
tifici honos diuino impio habebat, ut qui iussa illius detre-
ctaret, extremo supplicio afficeretur, quid nobis faciēdum
christianis nomē illius gerentibus est ? qui sic uicariis suis lo-
cutus est, qui uos audit, & me audit, qui uos spernit, & me
spernit, læsæ profecto diuinæ maiestatis crimen incurrit,
quisquis dum christianū se asserit, sedi isti apostolicæ obe-
dire contemnit. Verum sit aliis cōmunis hæc & publica, no-
bis autē hoc est Senensi ciuitati priuatæ quoq; sunt, & pro-
priæ huius præstādi officii causæ, nam & Romana semper
ita nos ecclesia protexit, ut illi uni libertatem, dignitatem,
incolumitatemq; nostram debeamus. Et tuus ille secūdum

carnem patruus, in pontificatu autem p̄decessor sanctæ, im-
mortalisq; memoriæ, Callistus eius nominis tertius toto eã
sui pontificatus corpore, atq; omnibus ecclesiæ Romanæ
uiribus auxiliante etiam diuinæ uirtutis principe Francisco
Sfortia ab Iacobi picinini incurſu impressioneq; defendit.
Idemq; æneam Piccolomineum nostræ ciuitatis hominẽ
doctrina & nobilitate p̄stantissimũ præsulem tunc Senen-
sem in amplissimum fratrum suorum Cardinalium colle-
gium cooptauit. Quiquidem post eius obitum statim suc-
cessor eidem in pontificatu electus, & pius uere nobis, & se-
cundus fuit, quippe qui rem pu. nostram pene ab interitu
ad uitam reuocauit, uiribus firmavit, auctoritate muniit di-
gnitate auxit, opibus honestauit, ut ne plura quidẽ, aut ma-
iora optare a superis nostra ciuitas auderet, quã quot in eã
Pius ille pontifex, quantaq; cõtulit. Enimuero si referri oĩa
ad suas causas debent, sicuti certe debent, profecto q; uiui-
mus, q; libertatem nostram tuemur, q; dignitate, gloria, di-
uitiis aucti senenses decoratiq; sumus, nulli post deum neq;
magis neq; prius quã patruo illi tuo adorandæ nobis me-
moriæ Callisto acceptũ referimus. A quo uidelicet tanquã
a fonte quodã perenni, tanta illa in nos, tanq; affluẽs oĩum
reꝝ felicitas redũdauerit. Nec uero ingratus, aut immemor
accepti a Callisto beneficii Pius fuit, sed expeditionẽ, quã
ille aduersus immanissimũ turcæ gentis tyrannum suscepe-
rat, obitu interpellatam statim ut ipse ad pontificatum ad-
scitus est, ita nauiter continuauit, ut in ipso molimine appa-
ratuq; rerum uitam efflauerit nihil sibi neq; ad salutem cer-
tius, neq; ad laudẽ maius existimans, quã si sanctissimi illius
sapientissimiq; pontificis promotoris, decessorisq; sui uesti-
giis institisset. Cæterum illis forsitan importuna mors tan-
tum illud decus ob id ipsum inuidit, ut hæc ad te laus inte-

gra illibata indeflorataq; descenderet. Nam & sapientia singularis, cuius tam multa experimēta tot annis sacri princeps senatus dedisti, & præstās animi magnitudo, qua mortales crederis omnes antecellere, & ætas ipsa pariter auctoritati retinēdæ laboribusq; ferēdis idonea, & uigor iste tuus oculorum, ac uultus plenaq; dignitatis, plena maiestatis facies, ac totius corporis uiuida quædā uis, & solidū robur. Tum istud ipsum Alexandri nomen omnibus orientis populis formidabile, quod tibi credo nō frustra, sed diuinitus adoptasti magna quædā de te nobis rara, ardua, singularia, incredibilia, inaudita pollicentur. Non.n. dubitatur quin receptura retenturaq; ius maiestatemq; suam Romana ecclesia sit, quin uirtuti & bonis artibus honos te pontifice sit habēdus ac uiri docti disciplinisq; omne genus ingeniisq; florētes p̄mia laborū sint uigiliarūq; laturi, quin principes oēs christiani arma quibus inter se nunc impie sæuiunt contra Mahumeticam potius rabiem impulsu auctoritateq; tua cōuersuri sint. Tibi.n. tibi laus hæc uere Alexādro debetur nō magno, sed maximo, non regi, sed pontifici, Tunc enim uere tūc pastori cū beluas illas teterrimas, tot annos christianorum hoc est, tui gregis cruore, & cædibus pastas, totiq; quotidie Italiæ atq; adeo sedi isti tuæ sanctissimæ rabidis faucibus inhiantes, baculo isto diuinæ potestatis repelles, abiges, contundes. Quod ut fortiter aggredi constanterq; non dubites, en ipsa tua te patria pulcherrima illa hispania nunc maxime adhortatur, quæ quasi rebus tuis præludens regem reginamq; suos diuinis honoribus efferendos alacri studio in bellum secuta maximis quidem laboribus, & periculis, sed maiore profecto laude gloriaq; barbariem illam truculentā, & foedam nostris totiens cladibus triumphantē Europæ tandē finibus exturbauit. Sed quid ego hæc apud

te summe pōtifex, quasi uero aut meæ partes sint tui adhor
tandi, ac non potius adorandi, aut tu stimulis indigeas ullis
incitandusq; cuiquam sis, qui tua sponte nihil unquam nisi
arduū, nisi excelsum, nisi singulare, uel cogitas uel moliris.
Quare finem dicendi faciam, si prius remp. nostram dedi-
tissimam deuotissimamq; tibi sancte pater cunctis animi, &
cordis uiribus suppliciter commendauero, quæ non minus
Alexandro Sexto pontifice maximo nūc exultat, quā olim
Alexādro tertio ciui suo, Romano item pōtifice exultauit,
illo qui Federici Imperatoris ueniam petētis ceruicē pede
calcauit. Nam neq; dubitamus quin tuti semper sub umbra
alarum tuarum Senenses futuri simus, sicuti sub aliorū pon-
tificum præsidio fuimus hætenus, & beneficia, cōmodaq;
nec pauciora abste, nec minora prorsus expectamus, quam
olim a patruo illo tuo sanctissimo pontifice acceperimus.
Reliquum est, ut deum optimum, maximumq; precemur,
ut foelix, faustumq; tibi sit semper quicquid agas, quicquid
cogites, utq; in ista sublimi cathedra, sedens atq; imperans
annos Petri procul excedas, quo uidelicet oues tuæ uocem
agnoscentes tuam, tutæ undiq; sub tanto pastore, & saturæ
diutina securitate perfruantur.

D I X I.

SPECIAL
94B 12791

XXX

THE GETTY CENTER
LIBRARY

